

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XIV. évfolyam, 65. szám

2011/3.

Útkereszteződés vagy keresztút?

„Kedvenc miniszterelnököm” szájából halottam egykoron az alábbi szólást/anekdótát: *Nyuszi és a teknőc megy az úton, s a nyuszi folyton nyüstöli a teknőcöt, hogy szedje már a lábát, de a cammogó teknőc egyre csak azt hajtogatja: – Te, nyuszi, milyen jó, hogy ilyen lassan haladunk! Egy-szer aztán a nyuszi megunja, s rádörren: – Ugyan, miért lenne jó, hogy lassan me-gyünk? – Hát, mert nem jó felé megyünk... – jön a csendes válasz a teknőctől! Ma még nem látni, hogy valójában merre tart az ország, de tartok tőle, hogy az irány még mindig nincs helyesen betájolva.*

Kezembe került nemrég egy 1994-es GEO magazin (német nyelvű), amely mindjárt egy érdekes összeállítással kezdődik: a Föld 13 országából egy-egy családot megkértek, hogy üljenek szépen ki a házuk elé s rakják maguk köré a legfontosabb dolgaikat. Valószínűleg senki sem fog meglepődni az eredményen (nyilván ma is hasonlót kapnánk). Míg a kuwaiti, a német, az izraeli, az amerikai család képein csak az autók, hifik, tévék s egyéb „hasznos” holmik darabszáma a kérdéses, addig az etiópiai, a malii, a nyugat-szamoai fotókon a ház kedves háziállatai, kézműves termékek és használati eszközök szerepelnek.

Mi látszik ebből? A fogyasztói kultúra, az úgynevezett civilizáció a hideg-halott tárgyak bűvöletében él, s vágyai a többet, csillogóbbat kívánják, míg a „harmadik világ” élő dolgokkal veszi körül magát. Cseppnyi illúzióm sincs, hogy mi is mind a megvezetett oldalt erősítjük, még ha elektromos autóval vagy napkollektorral is a kívánságlistán. Azaz számunkra is égető a kérdés: az Élő mintát követjük vagy a Halottat?

Tegyel egy kísérletet: seperd ki az agyad (próbálj meg semleges szemlélő lenni), majd zárandokolj el egy supermarketbe vagy egy plázába, s kényelmes szemlélődéssel vizsgáld meg
(Folytatás a 2. oldalon)

Ratkó József: Zsoltár anyámnak

Az anyák halhatatlanok.

Csak testet, arcot, alakot váltanak;

egyetlen halott sincs közülük;

fiatalok, mint az idő.

Újra születnek minden gyerekkel;

megöletnek minden halottal –

harmadnapra föltámadnak,

mire virradna.

Adassék nekik gyönyörűség,

szerelmükért örökös hűség,

s adassék könny is, hogy kibírják

a világ összegyűjtött kínját.

Fotó: Ujvári Sándor

(Folytatás az 1. oldalról)

az árukat. Vizsgálódj őket hasznosság szempontjából. Rádöbbsz, hogy az áruk több mint 90%-a (vagy 99%-a?) felesleges termék.

Nem akarok belemenni a különféle marketing módszerekkel feltuningolt vevői vágyakba, a trendi világ mozgatórugóiba, stb. A lényeg, hogy jelenlegi „fejlett” és természetesen „civilizált” világunk energiái, (pénz)eszközei és munkaereje döntő részét ezen tárgyak legyártására, reklámozására, szállítására, eladására olykor használatára pazarolja!!! S ha ezt a teljesen életidegen helyzetet továbbgondoljuk, lassan (s talán az egyszerű ember számára is világosan) lehull a lepel a Nagy Ámításról.

Van elég olaj, energia, ásványkincs, stb. ahhoz, hogy minden ember mértékletes boldogságban, s akár kényelemben élhessen a Földön. De a jelenlegi (világ)gazdasági struktúrában ez elképzelhetetlen. Ugyanígy az átalakítás lehetősége is irreális. Mert a dzsidipi és olajalapú világ gazdaság növekedésre van berendezkedve. Bármit gyárthatsz: motoros fogkefét, napelemes műszempillát vagy éppen kacsalábon forgó kávéfőzőt, teljesen mindegy, csak pörögjön a gazdaság. Vegyél 3 - 4 évente új LCD tévét, autót, mobilt, hűtőt, stb., mert külön-

ben összeomlik a rendszer, ha nem teszed! S sajnos egyszer – ha nem lépünk ki eme zárt osztályról, sürgősen – majd ezt fogja tenni a szudáni, a nyugat- s kelet-szómáliai barátunk is, mert a csali ki van vetve!

Számoljunk le mi is az illúzióval: itt már nem megoldás, ha kiköltözünk egy ökofűtésű, zöldtetős házikóba s külön rakjuk a műanyagflakonokat meg a népszabadságot. Régi, szép magyar mondás: „annyit ér, mint halottnak a csók”, azaz ez már édeskevés. Elégtelen az egyéni szintű kilépés is, itt közösségi léptékű változtatásokra van szükség s egy nyitott gazdaságú, függő rendszerben, mint amilyen a magyar, nem tudom, mit lehet lépni. Pontosítok: tudjuk, mit kellene tenni, csak azt nem tudjuk hogyan... Mottónk lehetne Czumpf Attila „fenntartható visszavonulás” eszméje, s útravalónk Tolsztoj gondolata a Háború és Békéből: „Az erkölcsstelen emberek egyesülnek egymással, hogy erősebbek legyenek, a becsületes embereknek is így kellene tenniük. Ilyen egyszerű az egész!”

(namzi)

(A szerző - Zaja Péter - Kemény Bertalan Falufejlesztési-díjat kapott ez év márciusában. Fenti cikke megjelent az Élőfalú Hálózat Hírlevél 87. számában.)

Falugondnok négy keréken

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitánysággal együttműködve 2011. július 27-én, szerdán 10 órától Kecskeméten háromfős csapatok részvételével falu- és tanyagondnokok részére baleset-megelőzési vetélkedőt szervez. Baranyából is várjuk két-három csapat részvételét (csapatonként három fővel). A feladatok közt szerepel KRESZ-teszt, városi forgalomban tesztautó vezetése, kerékcseré és zárt pályán kerékpározás.

A legügyesebb 3 csapat díjazásban részesül. A program közös ebéddel zárul.

Tanyakollégium Lakiteleken

A Lakiteleki Népfőiskolán idén is megrendezték a Kossuth Kollégium égisze alatt a Tanyakollégiumot. A kutatásban az Eszterházy Károly Főiskola (Eger), a Szent István Egyetem (Gödöllő, Jászberény, Gyula), a Károly Róbert Főiskola (Gyöngyös), a Pannon Egyetem (Veszprém), valamint a Kecskeméti Főiskola hallgatói vettek részt.

Az egyhetes rendezvény nyitónapján előadásokat hallgathattak a résztvevők. Elsőként Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke mondott köszöntőt. Bartos Mónika országgyűlési képviselő, mint egykori tanyakollégista hallgató emlékezett vissza arra, amikor járták a Homokhátság tanyáit és felmérték azok állapotát. A délelőtti szekcióban Botos Katalin, az Antall-kormány államtitkára, volt tárca nél-

küli miniszter, a Kossuth Kollégium szakmai vezetője, Dr. Kovács György egyetemi docens (SZTE GTK), Dr. Radnai Márton főiskolai docens (IBS), Oláh János közgazdász, egyetemi ok-

tató, valamint Loksa Gábor meteorológus (SZIE) tartott előadást.

A délutáni szekció programját Dr. Csátsári Bálint geográfus, a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat elnöke kezdte, majd Botos Katalin vezetésével felkészítették a kérdezőbiztosnak álló hallgatókat. A csoportok terepmunkát végeztek, melynek során „kérdőívezték” a lakosságot Lakiteleken és környékén. A kutatás tárgyai a banki ügyekkel kapcsolatos ismeretek, a megtakarítási, megélhetési lehetőségek voltak, ugyanakkor érdeklődtek a csapatok a település múltjáról és jövőjéről is.

A Kollégium utolsó napján beszámolókat tartottak a kutatók tapasztalataikról, élményeiről és javaslatokkal is előálltak.

Bakosi Tamás
(SZIE ABK)

Svájcból guruló kerékpárok

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete több éve kapcsolatban áll Svájcban élő tanárokkal, szakemberekkel közös konferenciák, szemináriumok révén. Angelica Frech még Kemény Bertalan révén ismerkedett meg a falugondnoksággal.

A svájci Dübendorf településen élő gimnazisták (Kantonsschule Glattal) tanáruktól Andreas Kaisertől hallottak Magyarországról, s arról, hogy élnek itt olyan emberek is, akiknek sokkal nehezebb a sorsuk, a megélhetésük, mint más tájakon élőknek. Az adományozás ötlete az egyik osztály földrajzórájának keretében született, ahol Andreas tanár úr beszélt az egyes nemzetek szegényebb sorsú családjairól is. Piskóty Réka, Magyar Katinka és Saskia Goldhahn javasolta: segítsenek. Andre-

as Kaiser ösztönzésére a gimnazisták önkéntes munkával tenni szerettek volna az esélyegyenlőségért. Azért, hogy tanyán élő fiatalok, felnőttek, gyerekek életét könnyítsék meg. Több megbeszélést szerveztek a gimnáziumban, s Angelica Frech javaslatára egyesületünkkel vették fel a kapcsolatot.

A fiatalok zeneestet és bolhapiacot szerveztek, szórólapokon hívták fel a figyelmet az adományozásra nagyobb áruházaknál, bevásárló központok előtt is. Felhívásukat megjelentették a svájci Magyarház Alapítvány lapjában. Jöttek a jelentkezések személyesen, telefonon, e-mailen. Összegyűjtötték az adományokat, a kerékpárokat, kamionba rakták, s eljuttatták Kecskemétre, az egyesület székhelyére. Negyvenöt használt kerékpárt sikerült felvásárolniuk, rendbe tenniük, hogy megkaphassák azok a gyerekek, fiatalok, felnőttek, akik hátrá-

nyos helyzetben élnek kisfalvakban és tanyákon a Duna-Tisza közén.

A húsvéti szünetben Andreas Kaiser tanár úr vezetésével néhány diákot láthattunk vendégül, akiknek bemutat-tuk egyesületünket, a Lakiteleki Nép-főiskolát, a falvak és tanyák világát (Cserkeszőlő, Fülöpjakab, Csemő), megismerhettek falu- és tanyagondnokokat, s az első négy adomány kerékpárt ünnepélyes keretek között adták át a fiatalok Fülöpjakabon. Újabb

nyolc kerékpár átadására a csemői falugondnoki találkozóhoz került sor.

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete honlapján (www.falugondnoksag.hu) megjelentettük a felhívást, s a tanyagondnok ajánlásával az ott levő adatlapon lehet pályázni a kerékpárokra.

Hírek

Kiemelkedően közhasznú

Egyesületünk közgyűlése az Alapszabály módosításával kérelmezte a bíróságon az egyesület közhasznúsági fokozatának változtatását tevékenysége alapján.

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság döntése alapján egyesületünk besorolása kiemelkedően közhasznú lett.

Családi nap új helyszínen

Ebben az évben augusztus 6-án szombaton rendezzük meg a Családi napot. Új helyszínünk Bócsán lesz. Várjuk mindazok jelentkezését, akik szívesen főznének ezen a napon egy egy bogrács ételt. (Telefonszámunk: 76/507-543)

Vizsga

Május 16-án 22 falu- és tanyagondnok fejezte be az alapképzést. Eredményes vizsga után kezdenek meg nagy elkötelezettséget kívánó munkájukat a falvakban, és a tanyavilágban.

Két díjcsomag

Idén tizenkilenc szervezet – köztük egyesületünk is – eredményesen pályázott a Civil Díjcsomagra. E mellett a CivilNET internetes díjcsomagot is használhatjuk, mely belépési díj és havidíj nélküli internet szolgáltatást nyújt a pályázaton nyertes közhasznú szervezetek számára. A Magyar Telekom Magyarország „hello holnap!” kuratóriumán keresztül segíti ezzel a támogatással civil közhasznú szervezetek munkáját.

Életmentő

Csurka Zoltán, Szegvár tanyagondnoka életmentés közben tanúsított hősie magatartása elismeréseként – a belügyminiszter javaslatára – Életmentő Emlékérmét kapott. Önzetlen, bátor cselekedetével, az állampolgári segítségnyújtáson túlmutatva, élete és egészsége kockáztatásával Szegváron egy égő házból hozott ki egy férfit, akinek így megmentette az életét.

Élővé vált a múlt

Március 19-én az IPA képzés keretében a projekt résztvevők bemutatták saját településüket. Birkás Attila és Rekeczki Erika Királyhalom településről adott hírt. A település múltja, jelene mellett kiemelték a májusban tartandó falunapot, valamint augusztus utolsó vasárnapján tartandó szarmarversenyre. Attila felesége által készített harisnyavirágot hozott érdekességként és fából készített sportautót, amely saját keze munkáját dicsérte, Erika az előadás közben saját készítésű túrós perecekkel kínálta társait. Adamov Judit a kispiai plébánia szomorú történetét mesélte el. Ábrahám Tibor és Mária az oktatást és kulturális életet ismertette. Bagi Szabolcs, a Helyi Közösség szemszögéből mutatta be Kispiacot, míg Körmendi Rózsa a tanyai életről adott áttekintést. Kenyeres Emil, aki maga is mezőgazdálkodással, állattartással foglalkozik, még a talajtípusokat is felvázolta. A tanyán élő Rózsa saját készítésű lucernacsírával, tökmagpástétommal és tönkölybúzakenyérrel tette ízesebbé beszámolójukat. Előadásukat egy fényképválogatás bemutatásával zárták, melyen Kispiac az 1920-as évektől napjainkig volt látható. A hallgatók, együtt találgatták, hogy az akkor még nem teljesen betelepült faluban a fotókon látható házak a mostani viszonyok között melyik utcában lehetnek.

Rafek Roland és Magdolna Hajdújárást mutatták be. Magdi a hétköznapiokról, gazdasági és társadalmi életéről tartott előadást, Roland pedig a sportéletről. Előadásukat aprósüteménnyel és Roland által készített meggylikőrrel, pálinkával tették szemléletessé. A szintén hajdújárasi Somogyi Ilonka a szőlőtelepítésről hozott egy kis fotó-

összeállítást. Családi vállalkozásukat mutatta be a helyi kulturális élettel együtt. Összefoglalóját egy hajdújárasi 6. osztályos diák versével zárta. Ilonka hazai termékekkel megrakott hidegtálat hozott, melyen füstölt kolbász, szalonna, körözött túró és az elmaradhatatlan házi torma illatozott.

Palicsról Lukács Anikó a helyi gazdasági életet és turisztikai lehetőségeket mutatta be az állatkerttől a Palicsitavakig. Őt a turizmus motiválta a képzésbe való jelentkezéskor, ehhez hűen saját készítésű pogácsával és szerb sós süteménnyel vendégelte meg a résztvevőket.

Kápiszta Ervin, Engi Attila és Farkas Andor Ludas települést hozta emberközelbe. Kiderült, hogy Ludas igazi fokhagymatermelő település.

A horgosi lányok közül Baté Nyitri Dóra a horgosi plébánosok történetéről mesélt, Szabados Tamara a Magyarországon is ismert Kárász családról tartott előadást, az egykori fényűzéstől a mai elszegényedésig. Fujkin Nóra a cserkészlet kialakulását ismertette, mellé lekvárral töltött hókiflit kínált. Előadását maga készítette csuhébabákkal tette szemléletesebbé. Lepár Györgyi is csuhébabákat küldött bemutatásra. A résztvevők közül többen voltak cserkészek és előjöttek a kalandok, közös kirándulások élményei. Pernyész Enikő a Kamarási erdőről mesélt, annak szövevényes, néha romantikus történelméről. Bár nincs megdönthetetlen bizonyíték arra, hogy Rózsa Sándor törzshelye lett volna a Kamarási erdőben lévő Horgosi Csárda, ezen a délelőttön mégis elhittük Horgos vadregényes, romantikus múltját idézve.

Bognár Annamária

Fotópályázat 2011

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete fotópályázatot hirdet falu- és tanyagondnokoknak. A pályázat témája: Falugondnok munka közben. Minden pályázó 10 db JPG, RAW vagy TIF formátumú, a témához szorosan kapcsolódó fényképpel nevezhet. A fényképek beküldési határideje

2011. augusztus 30., melyeket CD-n az egyesület irodacímére várunk. (6000 Kecskemét, Ipoly u. 1/a).

Eredményhirdetés 2011 októberében lesz. A legjobb képek a Falugondnoki Kalendáriumban kapnak helyet, és készítőik díjazásban részesülnek.

Ahol köszönni kell a kertnek

Az IPA magyar-szerb határon átnyúló pályázati program egyik partnere a Horgos Helyi Közösség. Ennek apropójából mutatjuk be a települést.

Horgos Szerbia, ezen belül Vajdaság Autonóm Tartomány legészakabbi települése, közigazgatásilag Magyarkanizsa községhez tartozik. Területe egységes kataszteri község, amelyet északról a Magyar Köztársaság, keletről a Tisza folyó, délről Martonos és Kispiac kataszteri község, nyugatról pedig Szabadka község határol.

E térség ősidők óta lakott volt. Az eddig előkerült legkorábbi dokumentum I. Géza (1040–1077) magyar király 1075-ben kelt adománylevelének átirata, melyben a Felső-magyarországi Garam folyónál alapított Szent Benedek rendi apátságnak adományozza, többek között a Tisza jobb felőli horog alakú részén fekvő Horgas halásztanyát is. 1241-ben ezen Árpád-kori halásztanyát a templomával együtt Batu-kán (1205–1255) vezette mongol sereg elpusztította, míg a lakosságból, aki tudott, elmenekült. 1245 körül IV. Béla (1206–1270) magyar király az Alföld homokpusztáira megkeresztelkedett kunokat telepített, akik újraépítették a halásztanyát. Erről ad hírt 1502-ből egy birtokjogi oklevél, hogy Horgas falut kun halászok lakják. Ez azonban a török hódoltság alatt teljesen megsemmisült.

A sokáig pusztaként létező Horgos és Tiszaszentpéter területeket Kárász II. Miklós (1715–1797) privigyei születésű, szegedi főjegyző 1751-ben a császári kamarától megvásárolta. Birtoka hasznosításáért nyomban majorokat építtetett, ahol juh- és szarvasmarha tenyésztéssel foglalkoztak. Az 1771. március 11-i keltezésű birtokjogi oklevelet Mária Terézia (1717–1780) császárnő azzal a kitéttel adta Kárásznak, hogy Szeged és Szabadka között Horgost újra kell telepítenie, tekintettel az 1753-ban beindult postakocsi- és a katonai megyehatárőrség járatára. Kárász az új falut az egykori Horgostól három kilométerre keletre levő Tiszaszentpéter pusztabirtokán felvidéki magyar telepesekből létesítette, ahol kezdetben halászzal és állattenyésztéssel foglalkoztak. Kárász 1795-ben Horgoson kastélyt és kegytemplomot építtetett. Ekkor az újratelepített falu Nagy-Horgos, a régi melletti major Kis-Horgos nevet kapta. 1871-ben már nagyközséggé nyilvánították, ahol mindinkább gabona, szőlő, majd paprika és egyéb, ma is honos növényeket termeltek.

Üdvözlét Horgosról!

Horgos Csongrád megyéhez tartozott, vagyis több mint ezer évig Magyarország szerves részét képezte. A két világháború határtologatásai az újratelepített falut is megviselték. A mai 6500 fős, 89 százalékban magyar lakosságú falu ipari profilját a paprikafeldolgozó üzem (1947), a mezőgazdasági birtok (1947), a hűtőház (1964) és a vízművek (1968) határozzák meg. A faluban általános iskolai oktatás folyik. Testvértelepülési kapcsolatokat ápol Öttömös és Mesztény községekkel. A néphagyományokat a néptáncegyüttes, a citerazenekar, az asszonykórus, a gyermekszíni társulat és a betlehemes csoport ápolja. A településen 4 sportklub és 16 civil szervezet végez aktív munkát.

A lakosság legnagyobb része mezőgazdaságból él, azon belül is gyümölcsstermesztéssel foglalkozik. A Szabadka–Horgos homokvidékén teremnek Közép Európa legízletesebb gyümölcsei. Ez az a hely, ahol a termelőnek minden nap jó reggelt, majd jó estét kell köszönniük a kertjüknek, ha szép termést szeretnének.

A falu legnagyobb ünnepe a Szüreti Napok. Ezt minden év szeptemberének utolsó hétvégéjén rendezik meg, melyen különböző kulturális és sportprogramok, valamint pörköltfőző- és pálinkaverseny szerepel. Ilyenkor a helyi vendéglők és kávéházak éppúgy, mint a lacikonyhák sátrai dugig megtelnek vendégekkel. A rendezvényre belföldi és külföldi testvértelepülésekről, valamint Szabadka és Magyarkanizsa felől a három nap alatt mindig 3000–5000 vendég érkezik.

Összeállította: **Krekuska Róbert**

Vendéglátó

Bízom benne, hogy a fenti írás segítségével sikerült felkelteni az érdeklődését, és arra fogja ösztönözni Önt, hogy személyesen is ellátogasson hozzánk. Itt, helyben is megbizonyosodhat lédús gyümölcseink zamatosságról, a homok, és a szelíd szelek bársonyos simogatásáról, valamint élvezheti a horgosiak vendégszeretetét, hogy új kapcsolatokat teremthessünk, akár milyen távol vagyunk is egymástól.

Takács József,
a Horgos Helyi Közösség elnöke

Háromnapos vajdasági barangolás

Még erősebb lett a kötelék!

A Magyarország-Szerbia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete háromnapos látóutat szervezett a Vajdaságba. A projekt célja, hogy a falugondnokságot megismerjék az ott élő rászoruló, segíteni szándékozók és a törvényhozók is.

Kishegyesen 2009-ben egy sikeres pályázat révén kísérleti jelleggel beindult egy falugondnoki szolgálat. Míg Magyarországon állami támogatásban részesülnek a szolgálatok, addig szomszédainknál az lenne a legfontosabb cél, hogy a falugondnoki munkát ezeken a projekteken keresztül megismerjék a döntéshozók. Szerbiában a szociális törvény a parlament jóváhagyására vár. Amennyiben elfogadják, az nagy előrelépés lenne, a szociális ellátások finanszírozását várják tőle.

Utunk első állomása a határmenti Horgos volt, ahol a Helyi Közösség munkájával ismerkedhettünk meg. Tóth-Glemba Klára, tartományi népjóléti titkárhelyettes a szerbiai szociális rendszer helyzetét vázolta fel. A tanyán élő időseket nagyrészt önkéntesek alkotta házi segítők látják el. A bentlakásos intézmények mellett fontosnak tartaná az idősgondozás más formáját is meghonosítani. Ehhez ta-

nyagondnok, gépjármű és állami normatíva kellene.

Szarapka Ede Kispiac Helyi Közösségét mutatta be, ott zajlik január 29-e óta a falugondnoki képzés. Horgosról, Kispiacról, Ludasról, Királyhalomról és Palicsról érkeznek hallgatók, hogy hasznos elméleti és gyakorlati ismereteket szerezzenek, amelyeket majd sikeresen alkalmazhatnak a szociális szférában. Itt csatlakozott hozzánk Krekuska Róbert, aki háromnapos utunk során segítségünkre volt, kalauzolt bennünket.

A napsütéses tavaszi délelőtt kedvezett a hosszú tóparti sétának és az állatkerti nézelődésnek. A Palicsi-tó mellett 1949-ben alapított állatkertben 50 állatfaj 260 példánya található. A klasszikus állat- és botanikuskeri funkciók mellett a nyolcvanas évektől zoopedagógiai intézményként is működik.

Ebéd után városnézésre indultunk Szabadka belvárosába. Szerbia hét csodájának egyike a szecessziós stílusú városháza. Lenyűgöző belső terei, tulipános motívumai, a Zsolnai-kerámiák, a híres vitrázsai szemet gyönyörködtetnek. A díszterem hatalmas üveglakainak a magyar történelem nagyjainak alakjai láthatók. Ám az „üvegkirályok” sorsa elég viharos volt. Az I. világháború után megváltoztak a határok, és Szabadka új országhoz tartozott. Mivel a vitrázsokon

ábrázolt alakok egy másik nemzet történelmének részei voltak, így nem szívesen nézték őket. Attól függően, hogy milyen politikai szelek fújtak, hol eredeti helyükön pompáztak, hol a pincében porosodtak, hol pedig függönyök takarták őket. Mikor 1977-ben egy magas rangú tisztségviselő megtudta, hogy mit rejtene a függönyök, így nyilatkozott: „Jaj annak a pártnak, amely üvegkirályoktól retteg.” Azóta teljes fényükben magasodnak a díszteremben. Szintén szecessziós épület a városi múzeum, melynek kiállítótermeiben a festményekről a két világháború közötti politikai szereplők „néztek” vissza ránk. A sok látnivaló és a hosszú séta után megérkeztünk a palicsi Majkin Szállásra, ahol a szép környezetben elköltött, birspálinkával leöblített vacsora után a csapat fáradtabb része nyugovóra térhetett.

Másnap reggel Dél-Bácskába vettük az irányt. A Duna jobb partján található Újvidék városrésze Pétervárad. A vár a középkorban a török elleni védelmet szolgálta, ma múzeum és kirándulóhely. A vár „bevétele” nehézségbe ütközött, csoportunkat a karhatalom nem akarta beengedni, de aztán idegenvezetőnk közbenjárására bejutottunk. A vár történetének felidézése után a múzeum kiállításait is megtekintettük. Városnéző sétánk alatt idegenvezetőnk a saját, háborús élményeiről, a lebombázott hidakról, megtorlásokról is mesélt. Láthattuk a péterváradai óratornyot, melynek kis- és nagymutatóit fordítva szerelték fel, hogy a Dunán elhaladó hajókról jól látható legyen az idő múlása.

Ebéd után a Vajdaság szívébe, Zentára utaztunk. Jó volt hallani, hogy a város lakóinak 81százaléka magyar. Zenta történelmi város, 800 év mozgalmas és tragikus múltja teszi történelmivé. Idézzük fel, mi történt 1697. szeptember 11-én. Savoyai Jenő hadai II. Musztafa szultán hatalmas seregét leverték. A törököket a Tiszán való átkelés közben érte a támadás. E világtörténelmi jelentőségű csatával végleg felszabadult Közép-Európa területe a másfél évszázados török megszállás alól. A csata emlékét a Tisza-parton felállított emlékmű őrzi.

A város legjellegzetesebb szecessziós épülete a tűzoltóaktanya. A műemlék népi díszítőelemek felhasználásával épült 1904-ben. A hetvenes éveket idéző tűzoltóautók nem kiállítási darabok, hanem tűz esetén bizony azokkal kell a helyszínre vonulniuk. Ami innen, a belvárosból, csúcsporgalom idején nagyon nehéz feladat.

Tartalmas napunk a feketicsi (bács-feketehegyi) Lódi pincészetben folytatódott. Itt egy borászcsalád várt bennünket vacsorával, és mi mással, mint borkóstolóval. A bőséges dísnótoros tálak, a különböző házi sajtok és sülték, valamint a kínált borok végigkóstolása komoly próbatétel elé állított minket. Az ételek és italok zamatától eltelve tértünk nyugovóra a kishegyesi Kátai-tanyán. Az Alföld sík tájából kiemelkedő dombok és erdős részek gyönyörű panorámával veszik körül ezt a kis tanyát. Az épületek a hagyományos alföldi építészet értékeit dicsérik. A Pékmúzeum és a Tájház a helyi emberek életmódjáról, falusi szokásairól mesél. 1996 óta működő tanya a falusi turizmus sokszínű felfedezésére csábítja az ide látogatókat, kézműves- és hagyományörző foglalkozásoknak, illetve táboroknak ad otthont.

Harmadik napunk Dél-Bácskában, Bács váránál kezdődött, ahol az Anjou-kori vár több száz éves történelmét ismerhettük meg. Az 1700-as években II. Rákóczi Ferenc hadai bevették és felgyújtották. Azóta romokban áll, kivéve a vár lakótornyát, melyet 2000-ben a Tartományi Műemlékvédelmi Intézet restaurált, de más felújításra nem került sor. Utunk Doroszlóra, Bácska Dél-Nyugati csücskébe vezetett. Az itt található

Bács vára

szentkút gyógyító ereje sok embert vonz. Már az Árpád-korban is zarándokhelyként említik. Jeles ünnepe a pünkösdi búcsú, ekkor a Vajdaság keresztény magyarsága találkozik itt évről évre. Vendéglátóink kis falujuk bemutatása után a Dunatáj Régiófejlesztési Egyesület tevékenységét is felvázolták. A Dunatáj a Nyugat-bácskai magyarság mentőöve, a régió hét településének fejlesztési tervét vállalja fel. Célja a hármashatárban található szóránymagyarság megmentése, a helyi közösségek munkájának segítése, a munkahelyteremtés, a magyar nyelvű oktatás elősegítése. A csupán néhány éve működő civil szervezet a Nyugat-bácskai régió falvainak közös problémáira próbál megoldást találni.

Ezt követően a Móricz Zsigmond Magyar Művelődési Egyesületbe csalogatott bennünket a bográcsos doroszlói halpaprikás illata. Természetesen ízvilágában sem okozott csalódást. A három bogrács halászlé elfogyasztása után Zomborra, látótutunk utolsó helyszínére érkezünk. A határtól 25 km-re lévő telepü-

lés az egykori Bács-Bodrog vármegye székhelye volt. Mára a lakosok csupán 10 százaléka magyar. A Vajdasági Magyar Szövetség zombori elnöke vállalta idegenvezetésünket. Elsőként a megyeházát mutatta be, melynek dísztermét az ország legnagyobb olajfestménye (28 m²), a Zentai csata ékesíti. A városnézés alatt láthattuk a kéttornyú Szent István templomot, a gimnáziumot. Hallhattunk számtalan történetet a régmúltból és a jelenből egyaránt. Például a történelmi Magyarország első Rákóczi állószobra a városi múzeum előtti téren állt. 1918 után lerombolták. Zombor azok közé a ritka délvidéki városok közé tartozik, ahol már a XV. században magyar nyelvű iskolát alapítottak.

Az utazás során szerzett élmények, a sokszor torokszorító történetek, a sok szép látnivaló, a magyarságukért harcoló egyesületek, az ott élő és teni akaró hétköznapi emberek sokáig eleven gondolatokként részei lesznek életünknek. Hiszen ahogyan mi is naponta elvégezzük feladatainkat itt, a Duna-Tisza közén, úgy teszik ezt ők is, a határon túli, vajdasági Duna-Tisza közén.

Háromnapos „szabadságunk” végeztével mindenkit vártak a szokásos feladataik. Energiával, tapasztalattal, ötletekkel gazdagodva tértünk haza, hiszen az ilyen közös utazás remek alkalom a hosszas beszélgetésekre, melyekből meríthetünk a hosszú, véget nem érő hétköznapi sodrában.

Köszönjük mindenkinek, aki közreműködött az utazás megszervezésében és lebonyolításában határon innen és túl!

Nagy Zsoltné
Csárdaszállás

Nők Kishegyesi Fóruma

Nyolc tartalmas esztendő

A Nők Kishegyesi Fórumának tevékenysége valójában már a hivatalos megalakulás előtt elkezdődött. Amikor 2002 nyarán felmerült, tenni kellene valamit, hogy a magyarországi oktatási támogatásból ne rekesztődjenek ki a Kishegyesen hátrányos helyzetben élő családok, illetve amikor az újvidéki Ökumenikus Szeretetszolgálattól nem hivatalos csoportként megkaptuk az első anyagi támogatást, még csak halvány képünk volt arról, mit és hogyan szeretnénk.

Az alakuló közgyűlést 2002. október 17-én tartottuk, 11 alapítótaggal. Jelenleg 27 aktív tagunk van. Fokozatosan alakult és változott a Női Fórum arculata, s mára kialakult a szervezet jövőképe, küldetése, célja.

Jövőképünk: Méltóságteljes és minőséges életvitel közösségünk minden polgára számára, tekintet nélkül nemzeti, vallási, faji vagy nemi hozzátartozásukra

Küldetésünk: Egyenlő feltételek megteremtése a fejlődésre és az aktív részvételre a közösségi életben mindenkinek egyaránt, új, innovatív szolgáltatások, valamint a meglévők továbbfejlesztése révén, különösen az oktatás, a foglalkoztatás és a szociális védelem terén.

Célunk: A marginalizált csoportok integrációja és szocializációja a közösségi életbe

A szabadkai Zenith Műhellyel karöltve 2004-ben elsőként szerveztünk képzést a községben működő civil szervezetek tagjai részére. 2006-ban és 2007 első felében két projektünk is a 2003-ban megkezdett Értük – Értünk elnevezésű program folytatására irányult. Az Esély az egyenlőségre elnevezésű projektünk az újvidéki Ökumenikus Szeretetszolgálat, a Gyermek, gyermek, hogy szeressétek és megértsétek... pedig a belgrádi BCIF támogatásával valósult meg. A Lépünk tovább – mert a gyermek – gyermek, hogy szeressétek és megértsétek... elnevezésű projektünk pedig a 10-15 év közötti gyerekek agresszivitásának csökkentését tűzte ki célul.

Három éve részt vettünk Kishegyes Község szociális védelmi stratégiájának kidolgozásában, illetve 2009-ben a Helyi Ifjúsági Akció Terv összeállításában is. Tavaly pedig a nők foglalkoztatását és önfoglalkoztatását elősegítő tervdokumentum kidolgozásában, melynek legfontosabb célja a helyi szintű kezdeményezések életre hívása, lokális és széleskörű kutatásokon alapuló stratégia kidolgozása,

amelyek ráirányítják az intézmények és a közvélemény figyelmét a falusi nők foglalkoztatásának, vidéki gazdaságban való szerepvállalásának fontosságára.

Az inkluzív oktatásra való felkészülés céljából 2009-ben az UNDP, Románia Külügyminisztériuma, Szerb Köztársaság Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízgazdálkodási Minisztériuma, valamint Vajdaság AT Mezőgazdasági, Erdő- és Vízgazdálkodási Titkársága támogatásával Kishegyes község oktatási intézményeiben dolgozók és a Nők Kishegyesi Fórumának önkéntesei részére képzéseket, és kétnapos budapesti tanulmányutat szerveztünk.

Szervezetünk 2008-ban és 2009-ben a Községi Önkormányzat és a szabadkai Caritas partnereként bekapcsolódott a házi betegápolás és gondozás szolgálatába, 2010-ben pedig a belgrádi BCIF és a hollandiai Co-operating Netherlands Foundations, valamint Vajdaság AT Szociálpolitikai és Demográfiai Titkársága nyújtott támogatásból, partnerségben a Szabadkai Egyházmegye Caritasával és Kishegyes Községgel a házi betegápolás és gondozás szolgálatát sikerült kibővíteni a falugondnoki szolgálattal, amely pillanatnyilag három pályázatnak köszönhetően a községhez tartozó mindhárom településen működik. A házi betegápolás és gondozás szolgálatában három falugondnok, három házi kisegítő és egy egészségügyi nővér látogatja az időseket.

Az egyesület keretén belül tavaly márciusban megalakult a kézimunkázók csoportja is. Áprilisban ők képviselték a vajdasági magyar kisebbséget a Kulturni vremeplov elnevezésű rendezvényen. Részt vettek a kézimunkázók bezdáni kiállításán és bemutakoztak a nemek közötti egyenjogúsággal foglalkozó tartományi intézet által szervezett zombori kiállításon.

Nemsokára elkészül a Női Fórum épülete, melynek tervrajzát tagjaink önkéntes munkájának köszönhetően tudtuk elkészíttetni, a falugondnoki szolgálatra vonatkozó projekt keretében az idén vásárolhattunk egy gépkocsit.

Az elmúlt nyolc év alatt szerteágazó tevékenységgel foglalkoztunk: szakelőadásokat szerveztünk, és mi is igyekeztünk tovább képezni magunkat, ünnepekkor süteménycsomagot vittünk a magányosan élőknél, Mikulás és karácsonyi csomagot a rászoruló gyerekeknek. Szerveztünk jótékonysági bált, teadélutánokat, kiállításokat, ruhagyűjtéseket és osztásokat. Évente megszervezzük a faluban élő nők alkotásaiból összeállított kiállítást.

Büszkéek vagyunk a tagjaink által készített lángosra és kemencés finomságokra, melyek az évek múlásával lassan a faluban szervezett nyári fesztivál – a Dombosfest – egyik meghatározó jelképévé váltak.

A nyolc év alatt több szervezettel is kiváló munkakapcsolatot és együttműködést sikerült kialakítanunk. Legszorosabb kapcsolatunk a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületével, illetve a kiskunhalasi Református Pedagógiai Szolgálattal van. A kecskeméti székhelyű egyesülethez és a kiskunhalasi intézményhez is sokéves barátság fűz bennünket.

Zsidai Erzsébet

Játékos közösségteremtés

„Európa nem arra kíváncsi, hogy átvettünk-e mindent, amit az európai művelődés nyújthat, hanem arra, hogy a magunkból mivel gyarapítjuk az európai művelődést!” Györffy István néprajzkutató gondolatának szellemében született meg a Szórákaténusz Európai Játékközpont Alapítvány 1993. szeptember 6-án azzal a céllal, hogy segítse a Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely munkáját.

Főbb célkitűzéseink között szerepel a játékok és a velük kapcsolatos dokumentumok gyűjtése, közkinccsá tétele kiadványokban, kiállításokon. Hazánk, a Kárpát-medencében élő magyarság és Európa gyermekkultúráját gazdagító hagyományörző alkotóműhelyek bemutatása; a szomszédos népek játékkultúrájának megismerését segítő kutatások támogatása.

Megtisztelő számunkra, hogy a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete, valamint a kishegyesi Női Fórum Egyesület szervezésében megvalósult Falugondnokság határok nélkül pályázati programba a Szórákaténusz Európai Játékközpont Alapítvány, valamint a Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely is bekapcsolódhatott.

Megismerve a Női Fórum sokszínű, gazdag munkásságát örömmel fedeztünk fel hasonlóságot a kishegyesi közösség és Alapítványunk, valamint a Szórákaténusz tevékenysége között. Ilyen volt az a két évig tartó programsorozat is, mely a Szórákaténusz Alapítvány, valamint a Tájak – Korok – Múzeumok Egyesület Kecskeméti

Csoportjának együttműködésével, és két általános iskola részvételével valósult meg.

„A kultúra elsőrendű funkciója az, hogy az embereket összekösse, akár szigorú rokonsági szabályok által, akár egy olyan mitológia révén, amely mindenkinek megadja a közös eredet és a közös cél érzését” – Roger Lewin gondolatának jegyében állítottuk össze a programot, melynek célja a közösségteremtés; a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi tér felfedezése, hogy a gyerekek ez által is képesek legyenek becsülni önmagukat és környezetük, családjuk értékeit. Pályázatunk lényegét mi egy szóval (kompenzáció) foglaltuk össze, tekintettel arra, hogy a tanulók többsége nehéz körülmények között élt, többségük roma származású volt. Úgy tapasztaltuk, hogy ez a törekvés, a súlyos családi, társadalmi helyzetből adódó hátrányok csökkentése, kiegyenlítése meghatározó a Női Fórum Egyesület munkájában is.

További hasonlóság, hogy mi szintén a gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodva, a vidámságra, a játékra helyeztük a hangsúlyt, ezáltal is segítve őket abban, hogy meg tudjanak feledkezni nehéz körülményeikről.

A kishegyesi foglalkozásokat – korábbi tapasztalatainkra hagyatkozva – úgy választottuk meg, hogy könnyen elkészíthetőek legyenek a játékok; például hamar megszólaljon a zuzoló, magasra repüljön a sárkány, biztosan labdává formálódjon a gyapjú. A hét-szálás és hétszínvilág fonás már kicsivel több türelmet és kitartást kívánt, így ezt a nagyobb kislányok Soponyai Rita óvodapedagógus segítségével tanulhatták meg. A kézműves foglalkozást két előadás követett. A 30. születésnapját ünneplő Szórákaténusz Játékmúzeum és Műhely múzeumpedagógiai tevékenységét Homokiné Bibor Anna, a Szórákaténusz Alapítványt Váczi Mária mutatta be. Csaknem három évtized múzeumpedagógiai tapasztalatát szerettük volna megosztani a résztvevőkkel, remélve, hogy a jelen lévő pedagógusok, egyesületi tagok találnak közöttük olyanokat, melyek felhasználhatók a helyi körülmények között is.

Hasznos volt számunkra a foglalkozásokat és előadásokat követő beszélgetés, ahol vendéglátóink úgy látták, fel tudtuk kelteni a gyerekek érdeklődését, és bekapcsolódtak a gyakorlati munkába. Nekünk néhány gyermek együttműködő készsége tűnt fel, a nagyobbak szívesen, türelemmel segítettek a kicsiknek a játékkészítésben.

Váczi Mária

Semmilyen munka sem szokatlan

Másfél hónapja valószínűleg elsőként Szerbiában a kishegyesi község – a Tartományi Szociálpolitikai és Demográfiai Titkárság, egy holland alapítvány és a BCIF támogatásával – bevezette a falugondnoki szolgálatot, s a meghatározás, hogy szolgálat túlzásnak is tűnhet, hisz' egyetlen emberből áll. Az emberek többségében viszont nyilván az merül fel elsőként, hogy mivel is foglalkozhat egy falugondnok. Így volt ezzel Szűcs István kishegyesi falugondnok is.

– Semmilyen elképzelésem sem volt arról, milyen feladatokat jelenthet ez a foglalkozás, őszintén megmondom, nekem ez elsősorban munkalehetőséget jelentett és ezért jelentkeztem a pályázatra, s valószínűleg így volt ezzel a többi húsz jelentkező is. Az első beszélgetéseket követően, mert többször tartottak velünk konzultációkat és minden alkalommal szűkült a kör, már kezdett körvonala-zódni. Valójában ez a fajta szolgálat szorosan kapcsolódik a már korábban a Caritasszal közösen megszervezett idősápolási és megsegítési szolgálathoz, azzal, hogy ők úgymond a benti (házi) munkákat végzik, én viszont főleg a kintieket és az adandó szereléseket, javításokat – magyarázza Szűcs István, akinek a szerelések egyáltalán nem jelentenek gondot, hiszen végzettsége szerint géplakatos

és két évtizeden át a téglagyár karbantartó részlegében dolgozott.

Jelenleg 18 idősek lakta házba jár segédkezni, legtöbbször kishegyesi, de van közöttük bácsfeketehegyi is, és a jelek szerint, mint mondja, szeghegyi is lesz, mert már volt néhány érdeklődő.

– Nem áll távol tőlem ez a fajta munka. Korábban is számtalanszor előfordult, hogy az idősebb szomszédok, ismerősök megkértek erre-arra, de persze azt nem gondoltam, hogy egyszer ez lesz a munkám. Persze csak apróbb javításokat vállalhatok el, de hát előfordul az is, hogy villanygőzt kell cserélnem, mert az idős emberek már nem mernek felállni a székre, hogy kicseréljék. Az egyik néni-nél egész nyáron zárva volt az udvari vízcsap, mert nem volt, aki lemenjen az aknába és megeressze a vizet. Az egyik helyen most például segíték járni tanulni egy idős bácsinak, mert leoperálták az egyik lábát... Egyebek közt feladatom a fűnyírás, a téli időszakban pedig az is, hogy bekészítsem a tüzelőt, és a hó eltisztítása szintén az én munkám lesz. Ahogy rosszabbodik az idő, rendszerint a feladatok is megsaporodnak. A nagyobb piaci bevásárlás-kor is segíték – ecseteli munkakörét a falugondnok.

– Sokan azért jelezték az igényüket a szolgáltatásra, hogy legyen, aki elvigye őket a kórházba, ha szakorvosi vizsgálatra kell menniük. Ilyen esetben elviszem őket, elintézem a „papírmunkát” is és vissza is hozom őket. Az idős, beteg embereknek ez óriási segítség. Jelenleg, ha ilyen eset adódik, a községtől kérünk kocsit, de sokkal hatékonyabb lesz, ha saját kocsival rendelkezünk majd – mondja Szűcs István.

Másfél hónapja tehát rendszeresen járja az időseket, s azt mondja, nem kértek tőle olyat, amit ne tudott volna elvégezni.

– Semmilyen munka sem szokatlan számomra. Sokkal inkább tartottam attól, hogyan fogadnak majd el az idős emberek, mert valljuk be, hogy bizalom kérdése, ha az ember valakit beenged a házába, udvarába. Kezdetben éreztem egy kis idegenkedést vagy távolságtartást, ami nyilván természetes is, mára azonban ez már régen elmúlt. Meggyőződtek róla, mennyivel könnyebben boldogulnak így a mindennapokban. Szinte nincs is olyan nap, amikor ne hívna valaki ellátottjaink közül, hogy szüksége lenne valamire. Van egyfajta menetrend a látogatásaimban, melyik nap melyik családhoz térek be, de ilyen esetekben úgy nézem, hogy ahhoz is eljussak, aki kérte, mert akkor kell segíteni, amikor annak szükségét látják. Sokat segített természetesen az is, hogy az emberek nagy részét korábbról ismertem és ők is ismertek engem – véli Szűcs István.

A program egy évre szól, de remélik, hogy folytatni lehet ezt a gyakorlatot, ha bebizonyosodik létjogosultsága. A folyamatosan növekvő igényből ítélve az emberek által is elfogadott szociális szolgálattá alakulhat.

Papp Imre

(Megjelent a Magyar Szó 2010. szeptember 19-i számában!)

Becsületesség és bizalom

Gál József már kinevezése előtt kapcsolatba került a tanyagondnoki szolgálattal: kezdetben ő helyettesítette későbbi kollégáit. Ekkor tapasztalta meg, hogy milyen érzés feltétel nélkül adni, segíteni másokon. Megérintette ez a szolgálat. Elhatározta, hogy a jövőben tanyagondnokként szeretne az emberek segítségére lenni. Mindez hét évvel ezelőtt valósággá vált, kinevezését követően három körzetben is szolgálatot teljesített. Munkája során rengeteg emberi sorssal találkozott. A nehéz pillanatokban is helyt kellett állnia, hisz' tudta: sokszor ő az egyetlen remény, az utolsó mentsvár.

Két év híján az átotthalmi tanyavilágban élte le eddigi életét. 2003-ban lett tanyagondnok, majd 2004-ben sikeresen elvégezte a képzést. A külterület 5-ös, 6-os és 7-es körzetében dolgozott, ahol mintegy négyszázan élnek. Húsz-huszonöt emberről gondoskodott naponta, néhányan azonban csak heti egy-két alkalommal igényelték a szolgáltatást. Elsősorban becsületességre, bizalomra és jó modorra tanította a szolgálat.

– *Milyen feladatokat végeztél leginkább?*

– Leggyakrabban a bevásárlással, ebédszállítással, gyógyszerfelíratással- és kiváltással, orvoslátogatással

kerestek meg, de a hivatali levelek kézbesítése is feladataim közé tartozott. Szükség szerint tűzifát aprítottam, és ivóvizet hordtam. Az Átotthalmi Közhírhalm című helyi újságban is megjelent a tanyagondnokok telefonszáma, így mindenkihez eljutott a szolgáltatás híre. A segítség jó érzés annak, aki adja; és jó érzés annak is, akit érint. Volt egy ember a körzetemben, aki eleinte bizalmatlan volt, de néhány látogatás után mindez megváltozott – később mindig a kapuban várt. Az ilyen pillanatokért volt érdemes ezt a hivatást választani.

– *Voltak nehézségek is?*

– Átotthalmom rendkívül nagy és szétszórta tanyavilággal rendelkezik, ezért rengeteget kellett autóznom, sokszor a munkaidőn túl is dolgoztam. Nálunk a belvízzel ellentétben a homok okozott gondot, az úthálózat minősége sem kielégítő. Télen a hó nehezítette meg az életünket, nyáron az óriási mennyiségű csapadék.

– *Ha visszamehetnénk az időben, újra a tanyagondnoki munkát választanád?*

– Igen. Nem könnyű, de talán éppen emiatt szép foglalkozás. Többféle állásom is volt az eltelt évek alatt, de itt éreztem magam a legjobban.

– *Mivel töltöd a nyugdíjas éveket?*

– Mindenképp mozgalmas életet

szeretnék a jövőben is: nem vagyok az a típus, aki naphosszat ül a televízió képernyője előtt. Van egy fél holdas kertem, amelyet továbbra is gondozni akarok. Néha bemegyek a faluba a régi barátokhoz, ismerősökhöz. Egy szóval most nem a pihenés a legfontosabb. Amíg egészségem engedi, úgy a falugondnoki családi napokra, rendezvényekre és találkozókra is igyekszem majd időt szakítani. Jó lesz újra látni azokat a nagyszerű kollégákat, akiket az évek során megismertem.

Kürtösi Zoltán Milán

Sažetak

Najnoviji broj *Vesnika seoskih staratelja* među Dunava i Tise potpomaže *Nacionalni osnovni program civila*.

U listu *Péter Zaja*, dobitnik nagrade *Razvijatelj sela Bertalan Kemény*, unapređivač vangradskih krajeva razmišlja o potrošačkoj kulturi, o održivosti razvitka: nije dosta na individualnom nivou promenit unutar jedne otvorene privrede u zavisnom sistemu, nije dosta samo useliti se u ekogrejane, zelenoprokrivene domove, odvojeno sakupljati plastiku i pair, ljudi zajedno, udruženo trebaju učiniti za življenu okolinu, za življeni svet.

Što mogu činiti mladi za salaše, Ta-

maš Bakoši student visoke škole daje izvešće o Kolegiju o salašima koje se organiziralo na Lakitelsoj narodnoj visokoškoli

Prikazujemo i Jožefa Gala seoskog staratelja povodom njegovog odlaska u penziju.

Udruženje seoskih staratelja među Dunava i Tise više godina u vezi je sa profesorima, stručnjacima koji žive u Švicarskoj, preko zajedničkih konferencija, seminara. Na predlog Angelice Fresch, na podsticaj profesora Andreasa Kaisera u švicarskom naselju Dübendorfu hteli su olakšati život gimnazijalcima (Kantonsschule Glattal) na salašu živećim mladima,

odraslima, decama. Skupljali su novac i bicikle, od kojih 45 komadi, jedan tovar kamiona koji je ovih dana stiglo, od kojih prvi prilozi već su predani. Ovom dobrovoljnom radu i donaciji govori vesnikova reportaža sa slikama.

Udruženje seoskih staratelja među Dunava i Tise u okviru Programa za prekograničnu suradnju Mađarske – Srbije sa tri partnera ostvaruje natečajске programe: seoskom samoupravom Etemeša (Öttömös), Mesnim zajednicama Horgoša i Male Pijace. Cilj programa suradnje je da seosko starateljstvo upoznaju vojvođani, i oni koji imaju nameru pomoći i zakonodavci. (Folytatás 12. oldalon)

Gyógynövénytár

Ördögharaptafű (*Succisa pratensis*)

Népies neve: Csonkaír, csonkagyökerű sikkantyú, elharapottfű, fekélykirágottgyökerű, vagy ördögmarta fű

A növény leírása: A Lonc-félék családjába tartozó Ördögharaptafű a lápok növénye. Változó magasságúra nő meg, magassága 20-80 cm között változik, attól függően mennyire érzi jól magát. Kopasz hajtású, felálló növény, feketés színű gyöktörzse kicsi, olyan mintha kiharapták volna. Tölevelei oválisak, szárlevelei lándzsásak. Júliustól szeptemberig virágzik. Virága előbb félgömb, majd gömb alakú, kék színű, hosszú kocsányú. Két ivarú és csak termő virágok is előfordulnak. A

porzós és termő virágok más-más fejen nőnek, a termős virágzat kisebb.

Hogyan gyűjtsük? Közép-Európában, ezen belül Magyarországon igen elterjedt növény, ahogy Nyugat-Ázsiában is. Nedves lápok, rétek, sovány gyepek növénye.

Mi van benne? Drogja a *Scabiosae succisae radix*, mely a friss gyökérben található. A cseranyagok és flavonoidokon kívül megtalálható benne az irinoidok mint a diszpakán és a szaponinok.

Mire jó? Vértisztító és köhögéscsillapító hatásai ismertek, ezáltal asztmás megbetegedéseknél, köhögéscsillapításnál, vértisztításnál, gyomor és bélfelekélynél hatékony segítség lehet a teája, azonban jellemzően teakeverékekben található meg. Ho-

meopátiában bőrbetegségek ellen is használják.

Jó tudni! Egészséges felnőttek, a nem terhes és a nem szoptató nők számára, akiknek nincs cukorbetegség, az ördögharaptafű a szokásos ajánlott mennyiségben biztonságosnak tekinthető.

Érdekesség. Nevét a népmesék szerint onnan kapta, hogy az ördög leharapta mérgében a gyökerét a gyógyító képessége, Szűz Mária elleni dühe vagy egyéb ördögi ok miatt.

(Folytatás a 11. oldalról)

Više članaka se bavi sa programom natečaja: upoznajemo Horgoš, prikazuju se učesnici obučavanja, posetili staratelji Vojvodinu.

Na obučavanje staratelja u Maloj Pijaci slušatelji stižu iz Horgoša, Male Pijace, Šupljaka, Bačkih Vinograda i Palića da bi stekli vredna teoretska i praktična saznanja. Motivacija slušatelja je šarolika: više njih interesira se za starateljstvo starih, više njih privlači seoski turizam, ima takav koji bi se voleo uključiti u javni život naselja, ima takvih koji interesiraju se za način života na salašu, ima i takav slušatelj koji želeo bi znanje mađarskog jezika proširiti.

U okviru natečaja došlo je do trodnevnog stručnog programa u Vovodini na kojem su učestvovali seoski staratelji i načelnici iz Mađarske. U pograničnom horgošu rad Mesne zajednice je prikazao predsednik Jozsef Takacs. Mgr. Tóth Glemba Klára zamenica pokrajinskog sekretara za socijalnu politiku i demografiju u glavnim crtama je prikazala stanje socijalnog sistema Srbije. Ede Szarapka prikazao je Mesnu zajednicu Male Pijace. Robert Krekuska PR suradnik prikazao nam je Horgoš. Nakon Subotice, Palića sledila je Južna Bačka. Nakon upoznavanja Novog Sada, Sente, Malog Iđoša,

Sombora, tvrđave Bača, Doroslova saznali smo delovanje *Udruženja za regionalnog razvoja dunavskog kraja* (*Udruženje razvoja krajdunavske regije*). Zatim prikazalo se mađarsko kulturnoumnetničko društvo Zsigmond Moricz. Tokom putovanja skupljeni/nabavljeni su doživljaji, i često teške priče, mnogo lepih znamenitosti, društva koja vode borbe za svoj opstanak mađarski, tamo živeći svakodnevni ljudi dugo će ko žive misli će biti dio našeg života. Naime kako i mi svakodnevno izvršimo svoje zadatke tu između Dunava i Tise tako čine to i oni koji tamo žive preko granice u vojvođanskom prostoru među Dunava i Tise.

U Malom Iđošu 2009 povodom uspešnog natečaja eksperimentalno započela je seoska starateljska služba. Preuzeti članak iz vojvođanskog dnevnog lista Magyar Szó prikazuje seoskog staratelja.

Čitaoci vesnika mogu upoznati i Udruženje foruma žena Malog Iđoša. Više od osam godina delujuće društvo uspešno je ostvarilo više projekata obrazovnih, socijalnih, projekta za zaštitu dece među ljudima s nepovoljnim stanjem radi pomoći. Više godina sarađuju sa Udruženjem seoskih staratelja među Dunava i Tise. Sad ostvaruju jedan zajednički projekat pod naslovom Seosko starateljstvo bez granica

u koje se uključuju i saradnici Muzeja Igračaka Sorakatenus i Zaklade za evropski centar igračaka "Szorakatenusz" sedište u Kečkemetu. O tome je napisala članak tajnik Zaklade Maria Vaczi.

Fordította/prevod: Miloš Marko Pijuković (Piukovics Milos Márk)

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a **Falugondnokok**

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Poly u. 1/A

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörszné Zelenák Katalin

Sümeгинé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almás László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent a

támogatásával.